

Het junior beweegteam - meer en beter bewegen met kinderen aan het roer!

Hoe het Junior Beweegteam in Arnhem-Elderveld kinderen mede-eigenaar maakt van sport en bewegen

Aandacht voor het sport- en beweeggedrag van kinderen staat hoog op de maatschappelijke agenda. Met reden, kinderen bewegen aantoonbaar minder en minder goed dan tien jaar geleden. Sinds 2022 is het één van de zes complexe maatschappelijke uitdagingen (*wicked problems*) zoals vastgesteld door de MOOI-adviesraad in opdracht van het VWS en NOC*NSF. Hoe kunnen we kinderen meer en beter laten bewegen? Hoe kunnen we de impact van gymleraren, buurtsportcoaches en sporttrainers op het beweeggedrag van kinderen vergroten? Wat zorgt ervoor dat zij sport- en beweeginnovaties daadwerkelijk gebruiken in hun praktijk? In dit artikel delen we de *lessons learned* van de samenwerking tussen Sportbedrijf Arnhem, het (basis)onderwijs/de onderwijsbesturen Flores en Delta en de HAN Academie Sport en Bewegen en hoe dat heeft geleid tot de oprichting van het eerste Junior Beweegteam in de wijk Elderveld. | Jasper de Greef, Mark de Niet en Kars Deutekom

Van implementatie naar kindgerichte innovatie

Arnhem werkt sinds 2020 in het kader van het Arnhemse Sportakkoord wijkgericht aan het verbeteren van het sport- en beweegaanbod voor kinderen. Een belangrijke pijler hierin is het 2+1+2-beweegconcept, waarbij het uitgangspunt is dat basisschoolkinderen wekelijks vijf uur bewegen op en rondom school; twee uur bewegingsonderwijs, één uur bewegen onder schooltijd en twee uur bewegen na schooltijd. Dit aanbod wordt in de wijk uitgevoerd door lokale Beweegteams, waarin vakleerkrachten en buurtsportcoaches nauw samenwerken (Geurken & Moerdijk, 2020).

In de wijk Elderveld startte in 2021 een implementatieproject waarin Sportbedrijf Arnhem en de HAN onderzochten hoe je een sport- en beweeginterventie (Platvoet et al., 2020) duurzaam kunt inbedden in de praktijk (zie voor *lessons learned*, inzet 1). Daarbij bleek uit monitoring van de kinderen, onder andere via de BLOC-test, dat er nog de nodige winst te behalen viel. Ongeveer de helft van de kinderen had een ondergemiddelde beweegvaardigheid. Eén op

de drie kinderen sportte niet bij een vereniging en een aanzienlijk deel van de kinderen speelde nauwelijks buiten. Bovendien signaleerden

vakleerkrachten en buurtsportcoaches dat het bestaande naschoolse aanbod vooral de al actieve kinderen bereikte.

Junior Beweegteam

Inzet 1**Sport- en beweeginterventie implementeren: *lessons learned***

Indien je als gemeente, organisatie of professional een sport- en beweeg-innovatie succesvol wil implementeren is het belangrijk dat je bij de:

Vorbereiding van de implementatie

- 1 gebruikmaakt van bestaand beleid of samenwerkingsstructuren (zoals het Arnhemse 2+1+2-beweegconcept);
- 2 zorgt voor goed geïnformeerd besluit van professionals om met de interventie aan de slag te willen (zoals praktische consequenties van de uit te voeren interventie);
- 3 zoveel mogelijk aansluit op het bestaande beleid en werkwijze van de organisatie en de betrokken professionals (wijkgericht beleid van Bewegeteams in Arnhem);
- 4 rekening houdt met verschillen in opleiding en beroepsfuncties van de professionals bij deskundigheidsbevordering rondom de toepassing van de interventie (buurtsportcoach, vakdocent, jongerenwerker).

Uitvoering van de implementatie

- 5 flexibel bent in de toepassing van de interventie door professionals, maar wel de toepassing van de kernfuncties van de interventie bewaakt (de omvang van de interventie bijvoorbeeld);
- 6 stimuleert dat professionals de interventie blijven toepassen door hen regelmatig bij elkaar te brengen om met elkaar te evalueren, elkaar te inspireren en van elkaar te leren (organiseer trainings- of evaluatiebijeenkomsten over de beweegteams heen);
- 7 duidelijk afsprekt wat de waargenomen norm is van de mate waarin collega's de interventie echt toepassen in de praktijk en wie die norm formeel bewaakt (terugkoppelen van elkaars uitvoeringen, uitkomsten en ervaringen in het werken met de interventie bijvoorbeeld via Whatsapp).

Verankering van de implementatie

- 8 sturingskracht organiseert op blijvende toepassing van de interventie door het vastleggen van duidelijke jaarplannen en functieomschrijvingen waarin doelen, rollen, taken en taaktijd beschreven staan en de wijze waarop die geëvalueerd en gefaciliteerd worden (zoals een kartrekker als aanjager);
- 9 de kans vergroot op duurzame toepassing van de interventie door het verankeren van opleiding van (nieuwe) collega's binnen de organisatie en de beschikbaarheid van educatief trainingsmateriaal (via *on the job coaching*, workshops door een collega, leidinggevende of externe deskundige);
- 10 ondersteuning organiseert voor professionals in de toepassing van interventie door het opleiden en betrekken van stagiaires van onderwijs- of kennisinstellingen uit de omgeving om personele uitval of wisselingen op te kunnen vangen (bijvoorbeeld een alo, cios of ROC Sport- en bewegen).

Tegelijkertijd groeide bij het Bewegeteam en bij haar wijkpartners het besef dat het belangrijk was om een sterk netwerk binnen de wijk te hebben. Er was vooral behoefte om de wensen en ideeën van kinderen, ouders en de buurt(bewoners) mee te nemen in mogelijke oplossingen, om deze oplossingen vervolgens ook te gebruiken om het georganiseerde aanbod zowel logistiek als inhoudelijk nog beter op elkaar af te stemmen.

In eerste instantie werd dit idee uitgewerkt tot het Living Lab Elderveld; een wijkgericht netwerk waarin Sportbedrijf Arnhem, wijkpartners, ouders en kinderen samenwerken aan het verbeteren van sport- en beweegmogelijkheden in de wijk. Bij het succesvol opzetten van het Living Lab zijn twee *lessons learned* belangrijk geweest. Ten eerste het vroegtijdig betrekken en positioneren van het beweegteam als spil in het netwerk. Zij zien alle kinderen in

iedere context waar kinderen bewegen en hebben gezamenlijk een groot en toegankelijk netwerk. Ten tweede het creëren van een fysieke plek voor het living lab op een logische plek in de wijk. Sportcentrum Elderveld ligt op steenworpafstand van beide basisscholen. Hier vinden niet alleen de gymlessen plaats, maar het is ook een dependance van het sportbedrijf en een sociale ontmoetingsplek voor bewoners. Hierdoor zijn kinderen, professionals en bewoners eenvoudig bij elkaar te brengen op een vertrouwde plek.

Vanuit het Living Lab ontstond het idee om het bestaande Bewegeteam uit te breiden met de directe inbreng van kinderen. Een belangrijke reden was dat met name kinderen die weinig bewegen moeilijk bereikt worden, terwijl kinderen zelf wel aangaven (meer) te willen buitenspelen. Alleen weten kinderen niet altijd goed waar ze kunnen buitenspelen en welke activiteiten ze daar kunnen doen. Om de inbreng van kinderen vorm te geven ontstond in 2023 het idee en in oktober 2024 realisatie van het Junior Bewegeteam.

Hoe werkt het Junior Bewegeteam?

Het Junior Bewegeteam (JBT) bestaat uit acht kinderen in totaal, vier uit groep zeven en vier uit groep acht van twee basisscholen in Elderveld. De kinderen komen wekelijks bijeen in het sportcentrum van de wijk. De begeleiding is in handen van de buurtsportcoach, die als aanjager en begeleider van het team optreedt, de vakdocenten, die het contact onderhouden met de scholen en ouders, en de jongerenwerker die de kinderen tijdens de bijeenkomsten begeleidt en coacht. Daarnaast ondersteunt een vierdejaarsstudent Sportkunde van de HAN het team.

De kinderen werken in het JBT samen aan het zichtbaar maken van behoeften en ideeën van leeftijdsgenoten over bewegen in de wijk. Ze onderzoeken waar kinderen graag spelen, wat ze missen en welke obstakels er zijn. Vervolgens bedenken ze oplossingen en voeren acties uit om het

De kinderen werken in het JBT samen aan het zichtbaar maken van behoeften en ideeën van leeftijdsgenoten over bewegen in de wijk

bewegen aantrekkelijker te maken. Hierbij worden zij ondersteund door netwerkpartners in het Living Lab om de ideeën en oplossingen van het JBT te realiseren.

In het eerste jaar heeft het JBT verschillende concrete activiteiten gerealiseerd. De kinderen ontwierpen een eigen logo en kleding voor herkenbaarheid. Ze interviewden hun leeftijdsgenoten over buitenspelen. Ze spraken met het team leefomgeving over het opknappen van speelplekken. Ze regelden gelijke pauzetimes op hun scholen voor meer beweegtijd. Ze verfd en verouderde

speeltuintjes en ontwikkelden een 'Family Fun Tas': een tas met sport- en spelmaterialen en spelideeën die kinderen en ouders kunnen lenen.

Vooruitblik: hoe verder?

Na de succesvolle start werkt het JBT nu aan de werving van nieuwe leden voor het aankomende jaar. De huidige kinderen hebben hiervoor samen met hun begeleiders een wervingsvideo gemaakt. Voor komend schooljaar staat onder meer het ontwikkelen van een nieuw buitenspeelconcept op de planning, gebaseerd op de wensen en behoeften van kinderen in de wijk. Daarnaast wordt

verder gewerkt aan het versterken van de samenwerking met ouders en wijkpartners.

Het JBT in Elderveld laat zien dat het mogelijk is om kinderen daadwerkelijk mede-eigenaar te maken van bewegen in hun wijk. Hun ideeën en energie kunnen veel betekenen, juist voor het bereiken van de kinderen die nu nog weinig bewegen. De belangrijkste les uit Elderveld is dat het loont om klein te beginnen, vanuit bestaande structuren te werken en kinderen écht een stem te geven. Met initiatieven als het JBT zijn we op de goede weg naar meer en beter bewegen voor alle kinderen.

Wil je meer weten of vragen over het Junior Bewegteam? Neem dan in september 2025 deel aan een webinar! Houd daarvoor de website <https://beterlerenbewegen.han.nl/> in de gaten.

Dit artikel is tot stand gekomen door bijdragen van docent-onderzoekers van de HAN Academie Sport en Beweging (Jasper de Greef en Mark de Niet) en de programmamanager van Sportbedrijf Arnhem (Kars Deutekom), met medewerking van het beweegteam Elderveld en gebaseerd op de uitkomsten van drie opeenvolgende projecten gesubsidieerd door ZonMw. ●

Ervaringen JBT

Buurtsportcoach Maike Cremers vertelt: "We hebben een leuke bijeenkomst gehad met het Junior Bewegteam. Wat ons vooral opviel is dat er meteen nagedacht werd over wat er verbeterd kan worden in de wijk. Denk aan de speelveldjes die behoorlijk verouderd zijn en achterstallig onderhoud hebben. Ook zijn er ideeën geopperd over het naschools aanbod, pauzesporten, toegankelijkheid voor minder validen in de wijk". Rowan van Gendt, vierdejaarsstudent Sportkunde, begeleidt het Junior Bewegteam. "Elke donderdagmiddag komen we bij elkaar. Vorige week zouden we bijvoorbeeld een speeltuintje gaan schilderen, maar vanwege de regen kon dat niet doorgaan. De kinderen komen met zo'n voorstel en via Sportbedrijf sluit ik dat kort met de gemeente." Lachend vertelt hij dat de kinderen met de directeur van een van de scholen in gesprek gingen. "Op de ene school kregen ze meer en vaker gym dan op de andere. De kinderen wilden weten waarom dat was." Dat het Junior Bewegteam nodig is bleek ook uit de reacties van de kinderen: "Ik durf niet meer in de speeltuin te komen door kattenpoep en halfopgebrande sigaretten." "Veel kinderen gamen nog en kunnen beter gaan buitenspelen." "Als ik geen leuke dag heb gehad dan wil ik graag actief bezig zijn." Ook de ouders zijn enthousiast: "Wat leuk dat de kinderen deel uit mogen maken van het Junior Bewegteam." "Onze zoon was onwijs enthousiast." "Ik ben benieuwd wat de kinderen gaan bedenken."

Bronnen

Geurken, G., & Moerdijk, V. (2020). Bewegconcept 2+1+2: Van jongs af aan vaardig in bewegen; van Landelijk Sportakkoord naar de praktijk in Arnhem. *Lichamelijke Opvoeding* 108(8), 50-53.
Platvoet, S.W.J., et al. (2020). Bewegen kun je leren. Houvast voor de vakleerkracht bewegingsonderwijs. *Lichamelijke Opvoeding* 108(2), 38-42.

Contact

jasper.degreef@han.nl

Jasper de Greef en **Mark de Niet** zijn docent-onderzoekers op de HAN Academie Sport en Beweging

Kars Deutekom is programmamanager van Sportbedrijf Arnhem

Kernwoorden

Junior Bewegteam, kindgerichte innovatie, beweegrijke school